



Europos Sąjungos  
Taryba

Briuselis, 2022 m. lapkričio 15 d.  
(OR. en)

13109/22

---

Tarpinstitucinė byla:  
2022/0165 (NLE)

---

SOC 541  
EMPL 372  
ECOFIN 955  
EDUC 335  
JEUN 151  
GENDER 156  
ANTIDISCRIM 103

#### **TEISĖS AKTAI IR KITI DOKUMENTAI**

---

Dalykas: TARYBOS SPRENDIMAS dėl valstybių narių užimtumo politikos gairių

---

**TARYBOS SPRENDIMAS (ES) 2022 /...**

**... m. ... d.**

**dėl valstybių narių užimtumo politikos gairių**

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 148 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos pasiūlymą,

atsižvelgdama į Europos Parlamento nuomonę<sup>1</sup>,

atsižvelgdama į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę<sup>2</sup>,

pasikonsultavę su Regionų komitetu,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę<sup>3</sup>,

---

<sup>1</sup> 2022 m. spalio 18 d. nuomonė (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje).

<sup>2</sup> 2022 m. rugsėjo 21 d. nuomonė (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje).

<sup>3</sup> 2022 m. spalio 21 d. nuomonė (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje).

kadangi:

- (1) valstybės narės ir Sąjunga turi dirbti, kad parengtų suderintą užimtumo strategiją, skirtą, visų pirma, kvalifikuotai, tinkamai parengtai bei gebančiai prisitaikyti darbo jėgai ir į ateitį orientuotoms bei į ekonomikos pokyčius reaguojančioms darbo rinkoms skatinti, kad būtų pasiekti Europos Sąjungos sutarties (toliau – ES sutartis) 3 straipsnyje nustatyti visiško užimtumo ir socialinės pažangos, subalansuoto ekonomikos augimo ir aukšto lygio aplinkos apsaugos ir aplinkos kokybės gerinimo tikslai. Valstybės narės užimtumo skatinimą turi laikyti bendro intereso reikalu ir savo veiksmus šiuo atžvilgiu turi derinti Taryboje, atsižvelgdamos į nacionalinę praktiką, susijusią su vadovybės ir darbuotojų atsakomybėmis;
- (2) Sąjunga turi kovoti su socialine atskirtimi bei diskriminacija ir skatinti socialinį teisingumą bei apsaugą, moterų ir vyrų lygybę, kartų solidarumą ir vaiko teisių apsaugą, kaip nustatyta ES sutarties 3 straipsnyje. Nustatydama ir įgyvendindama savo politiką ir veiksmus, Sąjunga turi atsižvelgti į reikalavimus, susijusius su didelio užimtumo skatinimu, tinkamos socialinės apsaugos užtikrinimu, kova su skurdu bei socialine atskirtimi, taip pat susijusius su kokybišku švietimu bei mokymu ir žmonių sveikatos apsauga, kaip nustatyta Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV) 9 straipsnyje;

- (3) vadovaudamasi SESV, Sąjunga parengė ir įgyvendino ekonominės ir užimtumo politikos derinimo priemones. Kaip tų priemonių dalis, šio sprendimo priede išdėstytos valstybių narių užimtumo politikos gairės (toliau – Gairės) ir Tarybos rekomendacijoje (ES) 2015/1184<sup>1</sup> nustatytos valstybių narių ir Sąjungos ekonominės politikos bendros gairės sudaro integruotas gaires. Tomis gairėmis, atspindinčiomis valstybių narių tarpusavio priklausomybę, turi būti vadovaujama įgyvendinant politiką valstybėse narėse ir Sąjungoje. Tokiu būdu suderinta Europos ir nacionalinė politika bei reformos turi sudaryti tinkamą bendrą tvarų ekonominės, užimtumo ir socialinės politikos priemonių derinį, kuriuo turėtų būti užtikrintas teigiamas persiduodantis poveikis darbo rinkoms ir visai visuomenei, ir kuris turėtų veiksmingai atremti COVID-19 pandemijos, Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą ir didėjančių pragyvenimo išlaidų poveikį;
- (4) siekdamas didinti ekonominę ir socialinę pažangą, sudaryti palankesnes sąlygas žaliajai ir skaitmeninei pertvarkai ir sukurti įtraukias, konkurencingas bei atsparias darbo rinkas Sąjungoje, valstybės narės turėtų skatinti kokybišką švietimą, mokymą, kvalifikacijos kėlimą ir perkvalifikavimą, taip pat mokymąsi visą gyvenimą, į ateitį orientuotą profesinį rengimą bei mokymą ir geresnes karjeros galimybes, stiprinant švietimo sistemos ir darbo rinkos sąsajas ir pripažįstant neformaliojo bei savaiminio mokymosi būdu įgytus įgūdžius, žinias ir kompetencijas;

---

<sup>1</sup> 2015 m. liepos 14 d. Tarybos rekomendacija (ES) 2015/1184 dėl valstybių narių ir Europos Sąjungos ekonominės politikos bendrų gairių (OL L 192, 2015 7 18, p. 27).

- (5) Gairės yra suderintos su Stabilumo ir augimo paktu, esamais Sąjungos teisės aktais ir įvairiomis Sąjungos iniciatyvomis, įskaitant Tarybos direktyvą 2001/55/EB<sup>1</sup>, 2014 m. kovo 10 d.<sup>2</sup>, 2016 m. vasario 15 d.<sup>3</sup>, 2016 m. gruodžio 19 d.<sup>4</sup>, 2018 m. kovo 15 d.<sup>5</sup>, 2018 m. gegužės 22 d.<sup>6</sup>, 2019 m. gegužės 22 d.<sup>7</sup>, 2019 m. lapkričio 8 d.<sup>8</sup>, 2020 m. spalio 30 d.<sup>9</sup>,

- 
- <sup>1</sup> 2001 m. liepos 20 d. Tarybos direktyva 2001/55/EB dėl minimalių normų, suteikiant perkeltiesiems asmenims laikiną apsaugą esant masiniam srautui, ir dėl priemonių, skatinančių valstybių narių tarpusavio pastangų priimant tokius asmenis ir atsakant už tokio veiksmo padarinius pusiausvyrą (OL L 212, 2001 8 7, p. 12).
- <sup>2</sup> 2014 m. kovo 10 d. Tarybos rekomendacija dėl stažuotių kokybės sistemos (OL C 88, 2014 3 27, p. 1).
- <sup>3</sup> 2016 m. vasario 15 d. Tarybos rekomendacija dėl ilgalaikių bedarbių integracijos į darbo rinką (OL C 67, 2016 2 20, p. 1).
- <sup>4</sup> 2016 m. gruodžio 19 d. Tarybos rekomendacija dėl įgūdžių tobulinimo kryptių – naujų galimybių suaugusiesiems (OL C 484, 2016 12 24, p. 1).
- <sup>5</sup> 2018 m. kovo 15 d. Tarybos rekomendacija dėl kokybiškos ir veiksmingos pameistrystės europinės sistemos (OL C 153, 2018 5 2, p. 1).
- <sup>6</sup> 2018 m. gegužės 22 d. Tarybos rekomendacija dėl bendrųjų mokymosi visą gyvenimą gebėjimų (OL C 189, 2018 6 4, p. 1).
- <sup>7</sup> 2019 m. gegužės 22 d. Tarybos rekomendacija dėl kokybiškų ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros sistemų (OL C 189, 2019 6 5, p. 4).
- <sup>8</sup> 2019 m. lapkričio 8 d. Tarybos rekomendacija dėl darbuotojų ir savarankiškai dirbančių asmenų socialinės apsaugos galimybių (OL C 387, 2019 11 15, p. 1).
- <sup>9</sup> 2020 m. spalio 30 d. Tarybos rekomendacija „Tiltas į darbo rinką. Sustiprinta Jaunimo garantijų iniciatyva“, kuria pakeičiama 2013 m. balandžio 22 d. Tarybos rekomendacija dėl Jaunimo garantijų iniciatyvos nustatymo (OL C 372, 2020 11 4, p. 1).

2020 m. lapkričio 24 d.<sup>1</sup>, 2021 m. lapkričio 29 d.<sup>2</sup> bei 2022 m. birželio 16 d.<sup>3</sup> Tarybos rekomendacijas, Komisijos rekomendaciją (ES) 2021/402<sup>4</sup>, Tarybos rekomendaciją (ES) 2021/1004<sup>5</sup>, 2021 m. vasario 26 d. Tarybos rezoliuciją<sup>6</sup>, 2021 m. gruodžio 9 d. Komisijos komunikatą „Žmonėms tarnaujančios ekonomikos kūrimas: socialinės ekonomikos veiksmų planas“, Europos Parlamento ir Tarybos sprendimą (ES) 2021/2316<sup>7</sup>, 2022 m. spalio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą dėl deramo minimaliojo darbo užmokesčio Europos Sąjungoje ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą dėl biržinių bendrovių direktorių pareigas einančių asmenų lyčių pusiausvyros gerinimo ir susijusių priemonių;

- 
- <sup>1</sup> 2020 m. lapkričio 24 d. Tarybos rekomendacija dėl profesinio rengimo ir mokymo siekiant tvaraus konkurencingumo, socialinio sąžiningumo ir atsparumo (OL C 417, 2020 12 2, p. 1).
- <sup>2</sup> 2021 m. lapkričio 29 d. Tarybos rekomendacija dėl mišriojo mokymosi metodų siekiant kokybiško ir įtraukaus pradinio ir vidurinio ugdymo (OL C 504, 2021 12 14, p. 21).
- <sup>3</sup> 2022 birželio 16 d. Tarybos rekomendacija dėl europinio požiūrio į mikrokredencialus mokymuisi visą gyvenimą ir įsidarbinamumui skatinti (OL C 243, 2022 6 27, p. 10), 2022 m. birželio 16 d. Tarybos rekomendacija dėl individualiųjų mokymosi sąskaitų (OL C 243, 2022 6 27, p. 26) ir 2022 m. birželio 16 d. Tarybos rekomendacija dėl sąžiningo perėjimo prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos užtikrinimo (OL C 243, 2022 6 27, p. 35).
- <sup>4</sup> 2021 m. kovo 4 d. Komisijos rekomendacija (ES) 2021/402 dėl veiksmingos aktyvios paramos užimtumui po COVID-19 sukeltos krizės (EASE) (OL L 80, 2021 3 8, p. 1).
- <sup>5</sup> 2021 m. birželio 14 d. Tarybos rekomendacija (ES) 2021/1004, kuria nustatoma Europos vaiko garantijų sistema (OL L 223, 2021 6 22, p. 14).
- <sup>6</sup> Tarybos rezoliucija dėl Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje strateginės programos siekiant sukurti Europos švietimo erdvę ir imtis veiksmų vėlesniu laikotarpiu (2021–2030 m.) (OL C 66, 2021 2 26, p. 1).
- <sup>7</sup> 2021 m. gruodžio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas (ES) 2021/2316 dėl Europos jaunimo metų (2022 m.) (OL L 462, 2021 12 28, p. 1).

- (6) Europos semestras skirtingas priemonės sujungia į visa apimančią integruotos daugiašalės ekonominės ir užimtumo politikos koordinavimo ir priežiūros sistemą Sąjungoje. Siekiant aplinkos tvarumo, našumo, teisingumo ir makroekonominio stabilumo, Europos semestras apima Europos socialinių teisių ramsčio bei jo stebėsenos priemonės – socialinių rodiklių suvestinės – principus ir numato tvirtą bendradarbiavimą su socialiniais partneriais, pilietine visuomene ir kitais suinteresuotaisiais subjektais. Tai padeda siekti darnaus vystymosi tikslų. Sąjungos ir valstybių narių ekonominė ir užimtumo politikos turėtų būti glaudžiai susietos su Europos sąžiningu perėjimu prie neutralaus poveikio klimatui, aplinkos atžvilgiu tvarios ir skaitmeninės ekonomikos, tomis politikomis turėtų būti didinamas konkurencingumas, užtikrinamos tinkamos darbo sąlygos, puoselėjamos inovacijos, skatinamas socialinis teisingumas bei lygios galimybės ir aukštynkryptė socioekonominė konvergencija, taip pat kovojama su nelygybe ir regioniniais skirtumais;

- (7) klimato kaita ir kiti su aplinka susiję iššūkiai, poreikis spartinti energetinę nepriklausomybę, socialiai sąžiningą bei teisingą žaliąją pertvarką ir užtikrinti Europos atvirą strateginį savarankiškumą, globalizacija, skaitmeninė transformacija, dirbtinis intelektas, nuotolinio darbo masto didėjimas, platformų ekonomika ir demografiniai pokyčiai labai keičia Europos ekonomiką ir visuomenę. Sąjunga ir jos valstybės narės turi bendradarbiauti, kad veiksmingai ir iniciatyviai reaguotų į tuos struktūrinius pokyčius ir prireikus pritaikytų esamas sistemas, pripažindamos glaudžią valstybių narių ekonomikos ir darbo rinkų bei susijusios politikos tarpusavio priklausomybę. Tam reikia imtis suderintų, plataus užmojo ir veiksmingų politikos veiksmų tiek Sąjungos, tiek nacionaliniu lygmenimis, kartu pripažįstant socialinių partnerių vaidmenį, laikantis SESV ir Sąjungos nuostatų dėl ekonomikos valdymo, atsižvelgiant į Europos socialinių teisių ramstį.

Tokie politikos veiksmai turėtų apimti postūmį tvarioms investicijoms, atnaujintą išipareigojimą išlaikant tinkamą nuoseklumą vykdyti reformas, kuriomis skatinamas tvarus ir integracinis ekonomikos augimas, kokybiškų darbo vietų kūrimas, našumas, tinkamos darbo sąlygos, socialinė ir teritorinė sanglauda, aukštynkryptė socioekonominė konvergencija, atsparumas ir fiskalinė atsakomybė, pasitelkiant esamas Sąjungos finansavimo programas, visų pirma, Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2021/241<sup>1</sup> nustatytą Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę ir sanglaudos politikos fondus, įskaitant Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2021/1057<sup>2</sup> įsteigtą „Europos socialinį fondą +“ ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2021/1058<sup>3</sup> valdomą Europos regioninės plėtros fondą, taip pat Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2021/1056<sup>4</sup> įsteigtą Teisingos pertvarkos fondą. Politikos veiksmais turėtų būti derinamos pasiūlos ir paklausos valdymo priemonės, kartu atsižvelgiant į jų ekonominį poveikį, poveikį aplinkai, užimtumui ir socialinį poveikį;

---

<sup>1</sup> 2021 m. vasario 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241, kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (OL L 57, 2021 2 18, p. 17).

<sup>2</sup> 2021 m. birželio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/1057, kuriuo nustatomas „Europos socialinis fondas +“ (ESF+) ir panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 1296/2013 (OL L 231, 2021 6 30, p. 21).

<sup>3</sup> 2021 m. birželio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/1058 dėl Europos regioninės plėtros fondo ir Sanglaudos fondo (OL L 231, 2021 6 30, p. 60).

<sup>4</sup> 2021 m. birželio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/1056, kuriuo įsteigiamas Teisingos pertvarkos fondas (OL L 231, 2021 6 30, p. 1).

- (8) Europos Parlamentas, Taryba ir Komisija paskelbė Europos socialinių teisių ramstį<sup>1</sup>. Jame nustatyta dvidešimt principų ir teisių siekiant remti gerai veikiančias ir sąžiningas darbo rinkas bei socialinės gerovės sistemas, kurie suskirstyti į šias tris kategorijas: lygios galimybės ir galimybė įsidarbinti, tinkamos darbo sąlygos ir socialinė apsauga ir įtrauktis. Principai ir teisės suteikia strateginę kryptį Sąjungai užtikrinant, kad perėjimas prie poveikio klimatui neutralumo ir tvarumo aplinkos atžvilgiu, skaitmeninė transformacija ir demografiniai pokyčiai būtų socialiai sąžiningi bei teisingi ir būtų išsaugoma teritorinė sanglauda. Europos socialinių teisių ramstis ir susijusi socialinių rodiklių suvestinė sudaro orientacinę sistemą siekiant stebėti valstybių narių užimtumo ir socialinės srities rezultatus, skatinti nacionalinio, regioninio ir vietos lygmens reformas ir suderinti šiandieninės modernios ekonomikos socialinį ir rinkos aspektus, be kita ko, skatinant socialinę ekonomiką. 2021 m. kovo 4 d. Komisija pateikė Europos socialinių teisių ramsčio įgyvendinimo veiksmų planą (toliau – veiksmų planas), įskaitant plataus užmojo, bet realistiškus 2030 m. pagrindinius ir papildomus tarpinius tikslus užimtumo, įgūdžių, švietimo ir skurdo mažinimo srityse, taip pat peržiūrėtą socialinių rodiklių suvestinę;

---

<sup>1</sup> Tarpinstitucinė deklaracija dėl Europos socialinių teisių ramsčio (OL C 428, 2017 12 13, p. 10).

- (9) 2021 m. gegužės 8 d. Porto socialinių reikalų aukščiausiojo lygio susitikime valstybių ar vyriausybių vadovai pripažino, kad Europos socialinių teisių ramsčio yra esminis ekonomikos atsigavimo elementas ir pažymėjo, kad jį įgyvendinus bus sustiprintas Sąjungos veržlumas siekiant pereiti prie skaitmeninės, žaliosios ir sąžiningos pertvarkos, ir jis padės pasiekti aukštynkryptę socialinę ir ekonominę konvergenciją bei įveikti demografinius iššūkius. Jie pabrėžė, kad socialinis aspektas, socialinis dialogas ir aktyvus socialinių partnerių dalyvavimas – konkurencingos socialinės rinkos ekonomikos šerdis. Vadovų nuomone, veiksmų planas suteikia naudingų Europos socialinių teisių ramsčio įgyvendinimo gairių, be kita ko, užimtumo, įgūdžių, sveikatos ir socialinės apsaugos srityse. Jie palankiai įvertino naujuosius Sąjungos pagrindinius tikslus 2030 m. užimtumo srityje (turėtų dirbti bent 78 % 20–64 m. amžiaus gyventojų), įgūdžių srityje (mokymuose kasmet turėtų dalyvauti bent 60 % visų suaugusiųjų) ir skurdo mažinimo srityje (skurstančių žmonių turėtų sumažėti bent 15 mln., iš jų – 5 mln. vaikų), taip pat peržiūrėtą socialinių rodiklių suvestinę siekiant stebėti pažangą įgyvendinant Europos socialinių teisių ramsčio principus, kaip politikos koordinavimo sistemos Europos semestro kontekste dalį. Be to, Porto socialiniu įsipareigojimu valstybės narės taip pat paragintos nustatyti plataus užmojo nacionalinius tikslus, kurie, tinkamai atsižvelgiant į kiekvienos šalies pradinę padėtį, turėtų būti tinkamas indėlis siekiant Sąjungos pagrindinių tikslų 2030 m. Porte valstybių ar vyriausybių vadovai pažymėjo, kad Europai palapsniui atsigaunant po COVID-19 pandemijos pirmenybė bus teikiama perėjimui nuo darbo vietų išsaugojimo prie jų kūrimo ir darbo vietų kokybės gerinimo, taip pat pabrėžė, kad įgyvendinti Europos socialinių teisių ramsčio principus bus itin svarbu siekiant užtikrinti, kad įtraukiu būdu gaivinant ekonomiką būtų sukurta daugiau ir geresnių darbo vietų visiems.

Vadovai pabrėžė savo įsipareigojimą dėl vienybės ir solidarumo, o tai taip pat reiškia įsipareigojimą užtikrinti lygias galimybes visiems ir nė vieno nepalikti nuošalyje. Jie patvirtino savo pasiryžimą, kaip nustatyta 2019–2024 m. Europos Vadovų Tarybos strateginėje darbotvarkėje, toliau stiprinti Europos socialinių teisių ramsčio įgyvendinimą Sąjungos ir nacionaliniu lygmenimis, tinkamai atsižvelgiant į atitinkamas kompetencijas ir subsidiarumo bei proporcingumo principus. Galiausiai jie pabrėžė, kad svarbu atidžiai stebėti, be kita ko, aukščiausiu lygmeniu, pažangą įgyvendinant Europos socialinių teisių ramstį ir Sąjungos pagrindinius tikslus 2030 m.;

(10) po Rusijos invazijos į Ukrainą Europos Vadovų Taryba savo 2022 m. vasario 24 d. išvadose pasmerkė Rusijos veiksmus, kuriais siekiama pakenkti Europos ir pasaulio saugumui bei stabilumui, ir išreiškė solidarumą su Ukrainos žmonėmis, pabrėždama, kad buvo pažeista tarptautinė teisė ir Jungtinių Tautų Chartijos principai. Dabartinėmis aplinkybėmis laikina apsauga, suteikta Tarybos įgyvendinimo sprendimu (ES) 2022/382<sup>1</sup>, kuriuo pradėta taikyti Direktyva 2001/55/EC, yra būtina atsižvelgiant į atvykstančių pabėgėlių ir perkeltųjų asmenų srauto mastą. Tai sudaro sąlygas iš Ukrainos perkeltiems (persikėlusiesiems) asmenims visoje Sąjungoje naudotis suderintomis teisėmis, kurios suteikia tinkamo lygio apsaugą. Dalyvaujant Europos darbo rinkose, iš Ukrainos perkelti (persikėlę) asmenys gali prisidėti prie Sąjungos ekonomikos stiprinimo ir padėti remti savo šalį bei žmones savo šalyje. Įgyta patirtis ir įgūdžiai ateityje gali padėti atkurti Ukrainą. Nelydimiems vaikams ir paaugliams laikinoji apsauga suteikia teisę į teisėtą globą ir galimybę naudotis vaikų ugdymo ir priežiūros paslaugomis. Valstybės narės turėtų įtraukti socialinius partnerius rengiant, įgyvendinant ir vertinant politikos priemones, kuriomis siekiama spręsti su užimtumu ir įgūdžiais susijusius iššūkius, kylančius dėl Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą, įskaitant kvalifikacijų pripažinimą. Socialiniai partneriai atlieka svarbų vaidmenį užimtumo ir gamybos išsaugojimo srityse švelninant karo poveikį;

---

<sup>1</sup> 2022 m. kovo 4 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2022/382, kuriuo pagal Direktyvos 2001/55/EB 5 straipsnį nustatoma, kad iš Ukrainos yra perkeltųjų asmenų masinis srautas, ir pradedama taikyti laikinoji apsauga (OL L 71, 2022 3 4, p. 1).

- (11) darbo rinkos reformos, įskaitant nacionalinių darbo užmokesčio nustatymo mechanizmu reformas, turėtų būti vykdomos laikantis nacionalinės socialinio dialogo praktikos ir gerbiant socialinių partnerių autonomiją, kad būtų nustatytas sąžiningas darbo užmokestis, kuriuo būtų užtikrintas deramas gyvenimo lygis, tvarus ekonomikos augimas ir aukštynkryptė socioekonominė konvergencija. Tomis reformomis turėtų būti sudarytos būtinos galimybės plačiu mastu atsižvelgti į socialinius ir ekonominius veiksnius, be kita ko, atlikti patobulinimus, kiek tai susiję su tvarumu, konkurencingumu, inovacijomis, kokybiškų darbo vietų kūrimu, darbo sąlygomis, dirbančiųjų skurdu, švietimu, mokymu ir įgūdžiais, visuomenės sveikata ir socialine įtrauktimi, taip pat realiosiomis pajamomis. Tuo atžvilgiu Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė ir kiti Sąjungos fondai padeda valstybėms narėms įgyvendinti Sąjungos prioritetus atitinkančias reformas ir investicijas, kad Europos ekonomika ir visuomenė taptų tvaresnės, atsparesnės ir geriau pasirengusios žaliajai ir skaitmeninei pertvarkai pasibaigus COVID-19 pandemijai. Dėl Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą dar labiau padidėjo COVID-19 pandemijos nulemti socialiniai ir ekonominiai iššūkiai. Valstybės narės ir Sąjunga turėtų toliau užtikrinti, kad būtų sušvelninti socialinis poveikis, poveikis užimtumui ir ekonominis poveikis, ir kad pertvarkos būtų socialiai sąžiningos ir teisingos, taip pat atsižvelgiant į tai, kad didesnis atviras strateginis savarankiškumas ir spartesnė žilioji pertvarka padės sumažinti priklausomybę nuo energijos ir kitų strateginių produktų ir technologijų importo, visų pirma, iš Rusijos. Labai svarbu didinti atsparumą ir siekti kurti įtraukią ir atsparią visuomenę, kurioje žmonės būtų apsaugoti ir įgalinti numatyti bei valdyti pokyčius ir kurioje jie galėtų būti aktyvūs visuomenės ir ekonomikos dalyviai.

Suderintas aktyvios darbo rinkos politikos kryptių rinkinys, kuris apima laikinosios samdos ir veiklos keitimo paskatas, įgūdžių politiką ir geresnes užimtumo tarnybų paslaugas, reikalingas tam, kad būtų remiami veiklos keitimo pokyčiai darbo rinkoje, taip pat atsižvelgiant į žaliąją ir skaitmeninę pertvarkas, kaip pabrėžta Komisijos rekomendacijoje (ES) 2021/402 ir 2022 m. birželio 16 d. Tarybos rekomendacijoje dėl sąžiningo perėjimo prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos užtikrinimo. Turėtų būti skatinama užtikrinti deramas darbo sąlygas, be kita ko, gerinti darbuotojų sveikatą ir saugą, taip pat fizinę ir psichinę darbuotojų sveikatą;

- (12) turėtų būti kovojama su visų formų diskriminacija, užtikrinama lyčių lygybė ir remiamas jaunimo užimtumas. Turėtų būti užtikrinta vienoda prieiga ir lygios galimybės visiems, turėtų būti mažinamas skurdas bei socialinė atskirtis, visų pirma, vaikų, asmenų su negalia ir romų skurdas ir socialinė atskirtis, visų pirma užtikrinant veiksmingą darbo rinkų veikimą ir tinkamas bei įtraukias socialinės apsaugos sistemas, kaip išdėstyta 2019 m. lapkričio 18 d. Tarybos rekomendacijoje, taip pat šalinant kliūtis įtraukiam ir į ateitį orientuotam švietimui, mokymui, mokymuisi visą gyvenimą ir dalyvavimui darbo rinkoje, be kita ko, pasitelkiant investicijas į ankstyvąjį ugdymą ir priežiūrą pagal Europos vaiko garantijų sistemą ir į skaitmeninius bei žaliuosius įgūdžius. Itin svarbu laiku suteikti lygias galimybes naudotis įperkamos ilgalaikės priežiūros bei sveikatos priežiūros paslaugomis, įskaitant prevenciją ir sveikatos priežiūros skatinimą, be kita ko, atsižvelgiant į 2020 m. prasidėjusią COVID-19 pandemiją ir visuomenės senėjimo kontekste. Turėtų būti toliau išnaudojamas asmenų su negalia potencialas prisidėti prie ekonomikos augimo ir socialinio vystymosi. Visos Sąjungos darbo vietose įsitvirtinant naujiems ekonomikos ir verslo modeliams, darbo santykiai taip pat kinta. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad dėl naujų darbo formų atsiradę darbo santykiai palaikytų ir stiprintų Europos socialinį modelį;

- (13) integruotos gairės turėtų būti konkrečioms šalims skirtų rekomendacijų, kurias Taryba gali pateikti valstybėms narėms, pagrindas. Valstybės narės turi visapusiškai išnaudoti savo REACT-EU išteklius, nustatytus Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2020/2221<sup>1</sup>, kuriais iki 2023 m. stiprinami 2014–2020 m. sanglaudos politikos fondai ir Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondas (EPLSAF). Atsižvelgiant į dabartinę Ukrainos krizę, Reglamentas (ES) 2020/2221 buvo toliau papildytas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2022/562<sup>2</sup> ir dar vienu Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2021/1060<sup>3</sup> daliniu pakeitimu dėl didesnio REACT-EU išankstinio finansavimo ir nauju vieneto įkainiu, siekiant padėti paspartinti iš Ukrainos išvykstančių ir į Sąjungą atvykstančių asmenų integraciją, kaip numatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2022/613<sup>4</sup>.

---

<sup>1</sup> 2020 m. gruodžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2020/2221, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 1303/2013, kiek tai susiję su papildomais ištekliais ir įgyvendinimo taisyklėmis, siekiant suteikti paramą COVID-19 pandemijos sukeltai krizei ir jos socialiniams padariniams įveikti skirtiems veiksams skatinti ir pasirengti žaliajam, skaitmeniniam ir atspariam ekonomikos atgaivinimui (REACT-EU) (OL L 437, 2020 12 28, p. 30).

<sup>2</sup> 2022 m. balandžio 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2022/562, kuriuo dėl sanglaudos veiksmų dėl pabėgėlių Europoje (CARE) iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1303/2013 ir (ES) Nr. 223/2014 (OL L 109, 2022 4 8, p. 1).

<sup>3</sup> 2021 m. birželio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/1060, kuriuo nustatomos bendros Europos regioninės plėtros fondo, „Europos socialinio fondo +“, Sanglaudos fondo, Teisingos pertvarkos fondo ir Europos jūrų reikalų, žvejybos ir akvakultūros fondo nuostatos ir šių fondų bei Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo, Vidaus saugumo fondo ir Sienų valdymo ir vizų politikos finansinės paramos priemonės taisyklės (OL L 231, 2021 6 30, p. 159).

<sup>4</sup> 2022 m. balandžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2022/613, kuriuo dėl didesnio išankstinio finansavimo iš REACT-EU išteklių ir vieneto įkainio nustatymo iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1303/2013 ir (ES) Nr. 223/2014 (OL L 115, 2022 4 13, p. 38).

Be to, 2021–2027 m. programavimo laikotarpiu valstybės narės turėtų visapusiškai pasinaudoti „Europos socialiniu fondu +“, Europos regioninės plėtros fondu, Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemone ir kitais Sąjungos fondais, įskaitant Teisingos pertvarkos fondą, taip pat Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2021/523<sup>1</sup> nustatytą programą „InvestEU“, siekdamas skatinti kokybišką užimtumą ir socialines investicijas, kovoti su skurdu ir socialine atskirtimi, kovoti su diskriminacija, kad būtų užtikrintas prieinamumas, taip pat skatinti darbuotojų kvalifikacijos kėlimo ir perkvalifikavimo galimybes, mokymąsi visą gyvenimą ir kokybišką švietimą bei mokymą visiems, įskaitant skaitmeninį raštingumą ir įgūdžius, kad visi asmenys turėtų žinių ir kvalifikacijų, reikalingų skaitmeninei ir žaliajai ekonomikai. Valstybės narės taip pat turi visapusiškai pasinaudoti Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2021/691<sup>2</sup> įsteigtu Europos prisitaikymo prie globalizacijos padarinių fondu atleistiems darbuotojams, kad suteiktų paramą darbuotojams, netekusiems darbo dėl didelio masto restruktūrizavimo įvykių, pavyzdžiui, COVID-19 pandemijos, socioekonominių permainų, kurias lemia labiau pasaulinės tendencijos, ir technologinių bei aplinkos pokyčių. Nors integruotos gairės yra skirtos valstybėms narėms ir Sąjungai, jos turėtų būti įgyvendinamos palaikant partnerystę su visomis nacionalinėmis, regioninėmis ir vietos institucijomis, glaudžiai įtraukiant parlamentus, taip pat socialiniais partneriais ir pilietinės visuomenės atstovais;

---

<sup>1</sup> 2021 m. kovo 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/523, kuriuo nustatoma programa „InvestEU“ ir iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2015/1017 (OL L 107, 2021 3 26, p. 30).

<sup>2</sup> 2021 m. balandžio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/691 dėl Europos prisitaikymo prie globalizacijos padarinių fondo atleistiems darbuotojams (EGF), kuriuo panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 1309/2013 (OL L 153, 2021 5 3, p. 48).

- (14) Užimtumo komitetas ir Socialinės apsaugos komitetas, vadovaudamiesi savo atitinkamais Sutartyje nustatytais įgaliojimais, turi stebėti, kaip, atsižvelgiant į užimtumo politikos gaires, įgyvendinamos atitinkamos politikos. Tie komitetai ir kiti Tarybos parengiamieji organai, įtraukti į ekonominės ir socialinės politikų koordinavimą, turi glaudžiai bendradarbiauti tarpusavyje. Europos Parlamentas, Taryba ir Komisija turėtų tęsti dialogą politikos klausimais, visų pirma, dėl valstybių narių užimtumo politikos gairių;
- (15) buvo pasikonsultuota su Socialinės apsaugos komitetu,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

*1 straipsnis*

Primamos priede pateiktos valstybių narių užimtumo politikos gairės (toliau – Gairės). Gairės yra integruotų gairių dalis.

*2 straipsnis*

Valstybės narės atsižvelgia į Gaires įgyvendindamos savo užimtumo politiką ir reformų programas, apie kurias pranešama pagal SESV 148 straipsnio 3 dalį.

*3 straipsnis*

Šis sprendimas skirtas valstybėms narėms.

Priimta Briuselyje ...

*Tarybos vardu*

*Pirmininkas / Pirmininkė*

## PRIEDAS

### 5 gairė. Darbo jėgos paklausos didinimas

Valstybės narės turėtų aktyviai skatinti tvarią socialinę rinkos ekonomiką ir sudaryti palankesnes sąlygas investicijoms į kokybiškų darbo vietų kūrimą bei jas remti, taip pat pasinaudoti galimybėmis, susijusiomis su skaitmenine ir žaliaja pertvarka, atsižvelgiant į Sąjungos pagrindinį tikslą 2030 m. užimtumo srityje. Tuo tikslu jos turėtų mažinti samdos kliūtis įmonėms, skatinti atsakingą verslumą ir tikrą savarankišką darbą ir, visų pirma, remti labai mažų, mažųjų ir vidutinių įmonių kūrimą ir augimą, be kita ko, suteikiant joms galimybių gauti finansavimą. Valstybės narės turėtų aktyviai skatinti socialinės ekonomikos plėtrą ir išnaudoti visą jos potencialą, skatinti socialines inovacijas ir socialines įmones, taip pat skatinti tuos verslo modelius, kuriais kuriamos kokybiškų darbo vietų galimybės ir teikiama socialinė nauda, ypač vietos lygmeniu, visų pirma žiedinėje ekonomikoje ir tose teritorijose, kurias labiausiai paveikė perėjimas prie žaliosios ekonomikos dėl jų sektorių specializacijos.

Po COVID-19 pandemijos gerai parengta sutrumpinto darbo laiko tvarka ir panašios priemonės taip pat turėtų sudaryti palankesnes sąlygas restruktūrizavimo procesams ir juos remti, be to, kai tinkama, išsaugant užimtumą, padedant modernizuoti ekonomiką, be kita ko, ugdant susijusius įgūdžius. Siekiant remti darbo vietų kūrimą ir profesinės veiklos keitimą per visą profesinį gyvenimą bei spręsti darbo jėgos ir įgūdžių trūkumo problemą, taip pat atsižvelgiant į skaitmeninę ir žaliają pertvarką, demografinius pokyčius ir Rusijos agresijos karą prieš Ukrainą poveikį, reikėtų apsvarstyti gerai parengtas įdarbinimo ir veiklos keitimo paskatas ir kvalifikacijos kėlimo bei perkvalifikavimo priemones.

Apmokestinimą reikėtų nukreipti nuo darbo jėgos į kitus šaltinius taip, kad būtų geriau remiamas užimtumas ir integracinis ekonomikos augimas, atsižvelgiant į klimato ir aplinkos tikslus ir į mokesčių sistemos perskirstomąjį poveikį, taip pat jos poveikį moterų dalyvavimui darbo rinkoje, kartu apsaugant pajamas, reikalingas tinkamai socialinei apsaugai ir augimo skatinimo išlaidoms padengti.

Valstybės narės, įskaitant tas, kuriose minimalusis darbo užmokestis nustatomas teisės aktais, turėtų skaidriai ir nuspėjamai skatinti kolektyvines derybas, kad būtų nustatytas darbo užmokestis ir užtikrintas veiksmingas socialinių partnerių dalyvavimas, sudarydamos sąlygas tam, kad darbo užmokesčiu būtų tinkamai reaguojama į našumo pokyčius, ir nustatydamos teisingą darbo užmokestį, kuriuo būtų galima užtikrinti deramą gyvenimo lygį, kartu itin daug dėmesio skiriant mažas ir vidutines pajamas gaunančioms grupėms, siekiant stiprinti aukštynkryptę socioekonominę konvergenciją. Darbo užmokesčio nustatymo mechanizmuose turėtų būti atsižvelgiama į socioekonomines sąlygas, įskaitant užimtumo augimą, konkurencingumą ir regionų bei sektorių pokyčius. Valstybės narės ir socialiniai partneriai, atsižvelgdami į nacionalinę praktiką ir socialinių partnerių autonomiją, turėtų užtikrinti, kad visi darbuotojai gautų tinkamą darbo užmokestį, tiesiogiai ar netiesiogiai pasinaudodami kolektyvinėmis sutartimis arba tinkamu teisės aktais nustatytu minimaliuoju darbo užmokesčiu, atsižvelgiant į jo poveikį konkurencingumui, darbo vietų kūrimui ir dirbančiųjų skurdui.

6 gairė. Darbo jėgos pasiūlos didinimas ir galimybių įsidarbinti, mokymosi visą gyvenimą siekiant įgyti įgūdžių ir kompetencijų gerinimas

Valstybės narės, atsižvelgdamos į skaitmeninę ir žaliąją pertvarką, demografinius pokyčius ir Rusijos agresijos karą prieš Ukrainą, turėtų propaguoti tvarumą, našumą, įsidarbinamumą ir žmogiškąjį kapitalą, skatindamos mokymąsi visą gyvenimą siekiant įgyti įgūdžių bei kompetencijų ir reaguodamos į dabartinius bei būsimus darbo rinkos poreikius, atsižvelgdamos į Sąjungos pagrindinį tikslą 2030 m. įgūdžių srityje. Valstybės narės taip pat turėtų modernizuoti savo švietimo ir mokymo sistemas ir į jas investuoti, kad užtikrintų kokybišką ir įtraukų švietimą, įskaitant profesinį rengimą ir mokymą, taip pat prieigą prie skaitmeninio mokymosi, kalbų mokymąsi (pavyzdžiui, pabėgėlių, įskaitant pabėgėlius iš Ukrainos, atveju) ir verslumo įgūdžių įgijimą. Valstybės narės turėtų bendradarbiauti su socialiniais partneriais, švietimo ir mokymo paslaugų teikėjais, įmonėmis ir kitais suinteresuotaisiais subjektais, siekdamos spręsti struktūrines švietimo ir mokymo sistemų problemas ir didindamos jų kokybę bei aktualumą darbo rinkai, be kita ko, siekdamos sudaryti sąlygas žaliajai ir skaitmeninei pertvarkai, spręsti esamos įgūdžių pasiūlos ir paklausos neatitikties problemą ir užkirsti kelią naujų trūkumų atsiradimui, visų pirma, vykdant veiklą, susijusią su planu „REPowerEU“, pavyzdžiui, atsinaujinančiųjų išteklių energijos naudojimo arba pastatų renovacijos srityje.

Itin daug dėmesio turėtų būti skiriama mokytojo profesijos iššūkiams, be kita ko, investuojant į mokytojų ir profesijos mokytojų skaitmeninius įgūdžius. Švietimo ir mokymo sistemos turėtų suteikti visiems besimokantiems asmenims bendrųjų kompetencijų, įskaitant bazinius ir skaitmeninius įgūdžius, taip pat universaliųjų gebėjimų, kad būtų padėti pagrindai gebėjimui prisitaikyti ir atsparumui visą gyvenimą, kartu užtikrinant, kad mokytojai būtų pasirengę puoselėti tas besimokančių asmenų kompetencijas. Valstybės narės turėtų remti darbingo amžiaus suaugusius asmenis, kad jie galėtų dalyvauti mokymuose, ir teikti asmenims daugiau paskatų bei didinti jų motyvaciją siekti mokymo, įskaitant, kai tinkama, suteikiant individualias teises į mokymą, pavyzdžiui, sukuriant individualias mokymosi sąskaitas, ir užtikrinant jų perkeliamumą keičiant profesinę veiklą, taip pat taikant patikimą mokymo kokybės vertinimo sistemą. Valstybės narės turėtų išnagrinėti galimybę naudoti mikrokredencialus siekiant remti mokymąsi visą gyvenimą ir įsidarbinamumą. Jos turėtų sudaryti sąlygas visiems numatyti darbo rinkos poreikius ir geriau prie jų prisitaikyti, visų pirma nuolat keliant kvalifikaciją ir persikvalifikuojant, taip pat teikdamos integruotas gaires ir konsultacijas, kad būtų remiamas sąžiningas ir teisingas profesinės veiklos keitimas visiems, gerinami socialiniai rezultatai, sprendžiamas darbo jėgos trūkumo bei įgūdžių pasiūlos ir paklausos neatitikties klausimas, didinamas bendras ekonomikos atsparumas sukrėtimams ir sudaromos palankesnės sąlygos galimiems koregavimams.

Valstybės narės turėtų teikti lygias galimybes visiems, šalindamos nelygybę švietimo ir mokymo sistemose. Visų pirma, vaikams turėtų būti suteikta galimybė naudotis įperkamos ir kokybiškomis ankstyvojo ugdymo ir priežiūros paslaugomis, laikantis Europos vaiko garantijų sistemos. Valstybės narės turėtų kelti bendrą kvalifikacijos lygį, mažinti mokyklos nebaigusiu asmenų skaičių, remti nepalankioje padėtyje esančioms grupėms priklausančių vaikų ir vaikų iš atokių vietovių galimybes gauti išsilavinimą, didinti profesinio rengimo ir mokymo patrauklumą, remti galimybes studijuoti aukštosiose mokyklose ir įgyti tretinį išsilavinimą, sudaryti palankesnes sąlygas jaunimui pereiti iš švietimo sistemos į darbo rinką atliekant kokybiškas stažuotes ir dalyvaujant pameistrystės programose, taip pat didinti suaugusiųjų, visų pirma palankių sąlygų neturinčių ir žemos kvalifikacijos besimokančių asmenų, dalyvavimą nuolatinio mokymosi programose. Atsižvelgdamos į naujus skaitmeninės, aplinką tausojančios ir senėjančios visuomenės keliamus reikalavimus, valstybės narės turėtų savo profesinio rengimo ir mokymo sistemose stiprinti mokymąsi darbo vietoje (be kita ko, užtikrindamos kokybišką ir veiksmingą pameistrystę) ir didinti gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos ir matematikos absolventų, ypač moterų, skaičių tiek profesinio rengimo ir mokymo, tiek tretinio mokslo lygmeniu. Be to, valstybės narės turėtų didinti tretinio išsilavinimo ir, kai tinkama, mokslinių tyrimų aktualumą darbo rinkoje, gerinti įgūdžių stebėseną ir prognozavimą, didinti įgūdžių matomumą ir kvalifikacijų palyginamumą, įskaitant užsienyje įgytus įgūdžius ir kvalifikaciją, ir didinti galimybes pripažinti ir patvirtinti už formaliojo švietimo ir mokymo sistemos ribų įgytus įgūdžius ir kompetenciją, be kita ko, įgytus pabėgėlių ir asmenų, kuriems suteiktas laikinos apsaugos statusas. Jos turėtų modernizuoti ir plėsti lankstaus tęstinio profesinio rengimo ir mokymo pasiūlą ir įgyvendinimą. Valstybės narės taip pat turėtų remti žemos kvalifikacijos suaugusiuosius, kad išlaikytų arba padidintų jų ilgalaikį įsidarbinamumą, teikdamos geresnę prieigą prie kokybiškų mokymosi galimybių ir skatindamos jomis naudotis, šiuo tikslu įgyvendindamos 2016 m. gruodžio 19 d. Tarybos rekomendaciją dėl įgūdžių tobulinimo kryptių, įskaitant įgūdžių vertinimą, derindamos švietimo ir mokymo pasiūlą prie darbo rinkos galimybių, užtikrindamos įgytų įgūdžių patvirtinimą bei pripažinimą.

Valstybės narės bedarbiams ir ekonomiškai neaktyviems žmonėms turėtų laiku teikti veiksmingą, koordinuotą ir konkretiems poreikiams pritaikytą pagalbą, grindžiamą parama darbo paieškoms, mokymui, perkvalifikavimui ir galimybei naudotis kitomis įgalinimo paslaugomis, ypatingą dėmesį skirdamos pažeidžiamoms grupėms ir žmonėms, kuriuos ypač paveikė žalioji ir skaitmeninė pertvarka ar darbo rinkos sukrėtimai. Siekiant reikšmingai sumažinti ilgalaikį bei struktūrinį nedarbą ir užkirsti jam kelią, kuo greičiau, ne vėliau kaip po 18 mėnesių nedarbo, turėtų būti taikomos visapusiškos strategijos, apimančios išsamius individualius bedarbių padėties įvertinimus. Jaunimo nedarbo ir nesimokančio, nedirbančio ir mokymuose nedalyvaujančio (NEET) jaunimo problemą reikėtų toliau spręsti užkertant kelią ankstyvam pasitraukimui iš švietimo ir mokymo sistemos ir struktūriškai tobulinant perėjimą iš švietimo sistemos į darbo rinką, be kita ko, visapusiškai įgyvendinant Jaunimo garantijų iniciatyvą, kuria taip pat turėtų būti remiamos kokybiškos jaunimo užimtumo galimybės atsigaunant po pandemijos. Be to, valstybės narės turėtų dėti daugiau pastangų, visų pirma akcentuodamos, kaip žalioji ir skaitmeninė pertvarka suteikia atnaujintą ateities perspektyvą ir galimybių kovoti su neigiamu pandemijos poveikiu jaunimui.

Valstybės narės turėtų siekti šalinti kliūtis ir atgrasančius veiksnius, trukdančius dalyvauti darbo rinkoje, ir teikti paskatas joje dalyvauti, visų pirma mažas pajamas gaunantiems, papildomas šeimos pajamas uždirbantiems asmenims (dažnai – moterims) ir labiausiai nuo darbo rinkos nutolusiems asmenims, įskaitant migrantų kilmės asmenis ir marginalizuotus romus. Turint omenyje didelį darbo jėgos trūkumą tam tikrose profesijose ir sektoriuose, valstybės narės turėtų prisidėti prie darbo jėgos pasiūlos skatinimo, visų pirma skatindamos deramą darbo užmokestį ir deramas darbo sąlygas, taip pat veiksmingą aktyvią darbo rinkos politiką, gerbdamos socialinių partnerių vaidmenį. Valstybės narės taip pat turėtų remti neįgaliesiems pritaikytą darbo aplinką, be kita ko, teikdamos tikslinę finansinę paramą ir paslaugas, leidžiančias jiems dalyvauti darbo rinkoje ir visuomenės gyvenime.

Reikėtų spręsti lyčių užimtumo skirtumo ir vyrų ir moterų darbo užmokesčio skirtumo, taip pat lyčių stereotipų problemas. Valstybės narės turėtų užtikrinti lyčių lygybę ir aktyvesnį moterų dalyvavimą darbo rinkoje, be kita ko, užtikrindamos lygias galimybes bei galimybes siekti karjeros ir šalindamos kliūtis, trukdančias pasiekti vadovaujamąsias pareigas visais sprendimų priėmimo lygmenimis, taip pat spręsdamos smurto ir priekabiavimo darbe problemą, kuri daugiausia paliečia moteris. Turėtų būti užtikrintas vienodas užmokestis už vienodą arba vienodos vertės darbą ir darbo užmokesčio skaidrumas. Turėtų būti skatinama derinti tiek moterų, tiek vyrų darbo, šeimos ir privatų gyvenimą, visų pirma suteikiant galimybę naudotis įperkamos kokybiškomis ilgalaikės priežiūros bei ankstyvojo ugdymo ir priežiūros paslaugomis. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad tėvams ir kitiems priežiūros pareigų turintiems asmenims būtų suteikta galimybė pasinaudoti tinkamomis atostogomis dėl šeiminių priežasčių ir lanksčiomis darbo sąlygomis, kad jie galėtų derinti darbo, šeimos ir privatų gyvenimą, ir skatinti, kad tėvai subalansuotai naudotųsi šiomis teisėmis.

## 7 gairė. Darbo rinkų veikimo ir socialinio dialogo veiksmingumo gerinimas

Kad galėtų pasinaudoti dinamiška bei našia darbo jėga ir naujais darbo bei verslo modeliais, valstybės narės turėtų bendradarbiauti su socialiniais partneriais sąžiningų, skaidrių ir nuspėjamų darbo sąlygų klausimais, išlaikydamos teisių ir pareigų pusiausvyrą. Jos turėtų mažinti darbo rinkų segmentaciją ir užkirsti jai kelią, kovoti su nedeklaruojamu darbu ir fiktyviu savarankišku darbu ir skatinti perėjimą prie neterminuotų užimtumo formų. Užimtumo apsaugos taisyklės, darbo teisė ir institucijos turėtų užtikrinti tiek tinkamą įdarbinimo aplinką, tiek reikiamą lankstumą, kad darbdaviai galėtų greitai prisitaikyti prie kintančių ekonominių aplinkybių, tačiau kartu turėtų būti saugomos darbuotojų teisės ir užtikrinama socialinė apsauga, tinkamas darbuotojų apsaugos lygis ir sveika, saugi bei gerai pritaikyta darbo aplinka visiems darbuotojams. Skatinimas taikyti lanksčias darbo sąlygas, pavyzdžiui, nuotolinį darbą, gali padėti padidinti užimtumo lygį ir užtikrinti įtraukesnes darbo rinkas po pandemijos. Kartu svarbu užtikrinti, kad būtų gerbiamos darbuotojų teisės, susijusios su darbo laiku, darbo sąlygomis, psichikos sveikata darbe ir profesinio bei asmeninio gyvenimo pusiausvyra. Turėtų būti užkirstas kelias tokiems darbo santykiams, dėl kurių sudaromos mažų garantijų darbo sąlygos, be kita ko, platformų darbuotojų, ypač žemos kvalifikacijos darbuotojų, atveju, taip pat kovojant su piktnaudžiavimu netipinėmis sutartimis. Neteisingo atleidimo iš darbo atveju turėtų būti užtikrinta galimybė pasinaudoti veiksmingu ir nešališku ginčų sprendimu ir teise į teisių gynimą, įskaitant, kai taikytina, teisę į tinkamą kompensaciją.

Vykdanč politiką turėtų būti siekiama gerinti ir remti dalyvavimą darbo rinkoje, atitiktį darbo rinkos poreikiams bei profesinės veiklos keitimą, be kita ko, nepalankioje padėtyje esančiuose regionuose. Valstybės narės turėtų veiksmingai skatinti ir įgalinti tuos, kurie yra pajėgūs dalyvauti darbo rinkoje, ypač pažeidžiamas grupes, pavyzdžiui, žemos kvalifikacijos asmenis, neįgaliuosius, migrantų kilmės asmenis, įskaitant asmenis, kuriems suteiktas laikinos apsaugos statusas, ir marginalizuotus romus. Valstybės narės turėtų didinti aktyvios darbo rinkos politikos mastą ir veiksmingumą, plėsdamos jos tikslinę auditoriją, informavimo veiklą bei aprėptį ir geriau susiedamos ją su socialinėmis paslaugomis, mokymu ir bedarbių pajamų rėmimu jiems ieškant darbo, atsižvelgiant į jų teises ir pareigas. Valstybės narės turėtų stiprinti valstybinių užimtumo tarnybų gebėjimus darbo ieškantiems asmenims laiku teikti konkretiems poreikiams pritaikytą pagalbą, reaguoti į esamus ir būsimus darbo rinkos poreikius ir įgyvendinti rezultatais grindžiamą valdymą, kuris taip pat remiamas pasitelkiant skaitmenizaciją.

Valstybės narės pagrįstos trukmės laikotarpį bedarbiams turėtų mokėti tinkamas bedarbio pašalpas, atitinkančias jų įmokas ir nacionalines atitikties reikalavimus taisyklės. Bedarbio pašalpos neturėtų skatinti nebeieškoti darbo, o jas papildyti turėtų aktyvi darbo rinkos politika.

Reikėtų tinkamai remti besimokančių asmenų ir darbuotojų judumą siekiant pagerinti jų įgūdžius bei padidinti jų įsidarbinamumą ir išnaudoti visą Europos darbo rinkos potencialą, drauge užtikrinant sąžiningas sąlygas visiems tarpvalstybinę veiklą vykdančioms asmenims ir intensyvinant su judžiais darbuotojais susijusių nacionalinių administracijų bendradarbiavimą, naudojantis Europos darbo institucijos pagalba. Laikino sienų uždarymo dėl visuomenės sveikatos aplinkybių atvejais reikėtų remti ypatingos svarbos profesijų darbuotojų ir tarpvalstybinių, sezoninių bei komandiruočių darbuotojų judumą.

Valstybės narės taip pat turėtų stengtis sudaryti tinkamas sąlygas naujoms darbo formoms, išnaudoti savo darbo vietų kūrimo potencialą ir kartu užtikrinti, kad būtų atsižvelgiama į esamas socialines teises. Todėl valstybės narės turėtų teikti konsultacijas ir gaires dėl teisių ir pareigų, kurios yra taikomos pagal netipines sutartis ir naujas darbo formas, pavyzdžiui, darbą skaitmeninėse platformose. Šiuo atžvilgiu svarbų vaidmenį gali atlikti socialiniai partneriai, o valstybės narės turėtų jiems padėti užmegzti ryšius ir atstovauti netipinį darbą ir darbą platformose dirbantiems asmenims. Valstybės narės taip pat turėtų apsvarstyti paramos teikimą vykdymo užtikrinimui, pavyzdžiui, darbo inspekcijoms skirtas gaires ar specialius mokymus, susijusius su iššūkiais, kylančiais dėl naujų darbo organizavimo formų, pavyzdžiui, algoritminio valdymo, duomenų stebėjimo ir nuolatinio ar pusiau nuolatinio nuotolinio darbo.

Remdamosi esama nacionaline praktika ir siekdamos veiksmingesnio socialinio dialogo ir geresnių socialinių ir ekonominių rezultatų, be kita ko, krizės metu, kaip antai, vykstant Rusijos agresijos karui prieš Ukrainą ir didėjant pragyvenimo išlaidoms, valstybės narės turėtų užtikrinti, kad socialiniai partneriai būtų laiku ir prasmingai įtraukti į užimtumo, socialinių ir, kai aktualu, ekonominių reformų bei politikos rengimą ir įgyvendinimą, be kita ko, remdamos socialinių partnerių pajėgumų didinimą. Valstybės narės turėtų skatinti socialinį dialogą ir kolektyvines derybas. Socialiniai partneriai turėtų būti skatinami derėtis jiems svarbiais klausimais ir sudaryti kolektyvines sutartis, visapusiškai atsižvelgiant į jų autonomiją ir kolektyvinių veiksmų teisę.

Remdamosi esama nacionaline praktika valstybės narės, kai tinkama, turėtų atsižvelgti į atitinkamų pilietinės visuomenės organizacijų patirtį sprendžiant užimtumo ir socialinius klausimus.

8 gairė. Lygių galimybių visiems skatinimas, socialinės įtraukties didinimas ir kova su skurdu

Valstybės narės, skirdamos pakankamai dėmesio regioniniam ir teritoriniam aspektui, turėtų skatinti įtraukias ir visiems atviras darbo rinkas, įgyvendindamos veiksmingas priemones, kuriomis būtų kovojama su visų formų diskriminacija ir skatinamos lygios galimybės visiems, visų pirma tų grupių, kurios darbo rinkoje yra nepakankamai atstovaujamos, lygios galimybės. Jos turėtų užtikrinti vienodą požiūrį tokiose srityse kaip užimtumas, socialinė apsauga, sveikatos priežiūra, vaiko priežiūra, ilgalaikė priežiūra, švietimas ir prieiga prie prekių bei paslaugų, be kita ko, gyvenamojo būsto, neatsižvelgiant į lytį, rasinę ar etninę kilmę, religiją ar tikėjimą, negalią, amžių arba seksualinę orientaciją.

Valstybės narės turėtų modernizuoti socialinės apsaugos sistemas, kad jos visiems užtikrintų tinkamą, veiksmingą, efektyvią ir tvarią socialinę apsaugą visais gyvenimo etapais, skatindamos socialinę įtrauktį, aukštynkryptį socialinį judumą, teikdamos paskatas dalyvauti darbo rinkoje, remdamos socialines investicijas, kovodamos su skurdu, socialine atskirtimi ir nelygybe, be kita ko, tam pritaikydamos savo mokesčių bei išmokų sistemas ir įvertindamos politikos kryptių paskirstomąjį poveikį. Universalius metodus papildžius tiksliniais, padidės socialinės apsaugos sistemų veiksmingumas. Be to, modernizuojant socialinės apsaugos sistemas turėtų būti siekiama padidinti jų atsparumą daugialypiems iššūkiams. Ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas pažeidžiamiausiems namų ūkiams, patiriantiems poveikį dėl žaliosios ir skaitmeninės pertvarkų ir didėjančių energijos kainų.

Valstybės narės turėtų plėtoti ir integruoti tris aktyvios įtraukties aspektus: tinkamą pajamų rėmimą, įtraukiantis darbo rinkas ir galimybes naudotis kokybiškomis įgalinančiomis paslaugomis, siekiant patenkinti individualius poreikius. Socialinės apsaugos sistemomis turėtų būti užtikrintos tinkamų minimalių pajamų išmokos visiems pakankamai išteklių neturintiems asmenims ir puoselėjama socialinė įtrauktis, remiant ir skatinant žmones aktyviai dalyvauti darbo rinkoje ir visuomenės gyvenime, be kita ko, tikslingai teikiant socialines paslaugas.

Siekiant užtikrinti lygias galimybes viena iš būtinų sąlygų yra suteikti galimybes naudotis įperkamos, prieinamos ir kokybiškos paslaugomis, pavyzdžiui, ankstyvojo ugdymo ir priežiūros, popamokinės priežiūros, švietimo, mokymo, aprūpinimo būstu ir sveikatos priežiūros bei ilgalaikės priežiūros paslaugomis. Itin daug dėmesio turėtų būti skiriama kovai su skurdu ir socialine atskirtimi, įskaitant dirbančiųjų skurdą, laikantis Sąjungos pagrindinio tikslo 2030 m. skurdo mažinimo srityje. Vaikų skurdo ir socialinės atskirties problema, visų pirma, turėtų būti sprendžiama taikant visapusiškas ir integruotas priemones, be kita ko, visapusiškai įgyvendinant Europos vaiko garantijų sistemą.

Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad visi, įskaitant vaikus, turėtų galimybę naudotis aukštos kokybės pagrindinėmis paslaugomis. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad remtini arba pažeidžiami asmenys turėtų galimybę gauti tinkamą socialinį būstą ar pagalbą aprūpinimo būstu srityje. Jos turėtų užtikrinti sąžiningą perėjimą prie šviesios energijos ir spręsti energijos nepritekliaus, kaip vis dažnesnės skurdo dėl kylančių energijos kainų formos, iš dalies susijusio su Rusijos agresijos karu prieš Ukrainą, problemą, be kita ko, kai tikslinga, taikant tikslines laikinas pajamų rėmimo priemones arba pritaikant esamas paramos priemones. Taip pat reikėtų įgyvendinti įtraukios būsto renovacijos politiką. Kiek tai susiję su šiomis paslaugomis, turėtų būti atsižvelgiama į konkrečius neįgaliųjų poreikius, įskaitant prieinamumą. Turėtų būti sprendžiama benamystės problema. Valstybės narės turėtų užtikrinti galimybę laiku gauti įperkamas ir kokybiškas profilaktinės ir gydomosios sveikatos priežiūros ir ilgalaikės priežiūros paslaugas, kartu užtikrindamos tvarumą ilguoju laikotarpiu.

Atsižvelgdamos į tai, kad pradėta taikyti Direktyva 2001/55/EB<sup>1</sup>, valstybės narės turėtų suteikti tinkamo lygio apsaugą perkeltiesiems asmenims iš Ukrainos. Nelydimų nepilnamečių atveju, valstybės narės turėtų įgyvendinti būtinas priemones. Vaikams turėtų būti užtikrinta galimybė naudotis ankstyvojo ugdymo ir priežiūros bei pagrindinėmis paslaugomis pagal Europos vaiko garantijų sistemą.

---

<sup>1</sup> 2001 m. liepos 20 d. Tarybos direktyva 2001/55/EB dėl minimalių normų, suteikiant perkeltiesiems asmenims laikiną apsaugą esant masiniam srautui, ir dėl priemonių, skatinančių valstybių narių tarpusavio pastangų priimant tokius asmenis ir atsakant už tokio veiksmo padarinius pusiausvyrą (OL L 212, 7.8.2001, p. 12).

Atsižvelgdamos į ilgėjančią vidutinę gyvenimo trukmę ir demografinius pokyčius, valstybės narės turėtų užtikrinti darbuotojų ir savarankiškai dirbančių asmenų pensijų sistemų tinkamumą ir tvarumą, suteikdamos lygias galimybes moterims ir vyrams įgyti ir kaupti teises į pensiją, be kita ko, pasitelkdamos papildomas pensijų sistemas, kad būtų užtikrintos tinkamos pajamos senatvėje. Pensijų reformos turėtų būti remiamos vykdant politiką, kuria siekiama sumažinti vyrų ir moterų pensijų skirtumą, ir taikant priemones, kuriomis pratęsiamas darbingas amžius, pavyzdžiui, didinant faktinį pensinį amžių, visų pirma sudarant palankesnes sąlygas vyresnio amžiaus asmenims dalyvauti darbo rinkoje, ir turėtų būti įtrauktos į vyresnių žmonių aktyvumo strategijas. Valstybės narės turėtų užmegzti konstruktyvų dialogą su socialiniais partneriais ir kitais suinteresuotaisiais subjektais ir sudaryti sąlygas tinkamai laipsniškai pradėti vykdyti reformas.

---